

Glósur frá námsárum á Íslandi og í Þýskalandi, 1 af 6

Bjarni Benediktsson – Háskóli Íslands – Laganám – Glósur – Réttarfar – Sáttastörf dómstóla

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-5, Örk 6

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Axel Tulinius Skrá 3640

SOENNECKEN

Reittan far

D. ogv. s. 50-51,

Sáttakundarnir á Íslandi o. fl.

Skv. l. 85. 1936/37 skal hver hreyfing og hver kaupstaður vera sáttakundarnir. Þótt mála við hvern áttun þó átt brestningu á þessu eftir tillögum þegarstjórnara eða hreyfingarnefnda. An slíkar tillögur mundi brestningun þeir vartanlega vera óheimil. Brestningu þau vafalaust að auglýsa: B. - deild stj. t. 5. skv. l. 11. 1877.

almenn þingandi

Zmagin á brest: eru: l. um samkomu-
stat sáttanefnda ni hvern þess skuli
koma saman, an eftir l. 85. 1936/38, h. m. og
á brestur sáttamatur hvern sinni stat
og stund sáttafundar. Ekka má að þat
haldist, af sáttafundi eru ni haldni
vegfalega á einhverjum á brestum stat,
eins og þat er: Reykjavík.

Sáttanefndir og skipting þeirra.

D. ogv. s. 51-56.

Í hvern sáttakundarnir skulu vera tveir
sáttamenn og tveir varasáttamenn. Í kaup-
stöðum skiptu þegarstjórn sáttamenn og
varasáttamenn, an utan kaupstaða
hreyfingarnefnd, skv. l. 85. 1936/37. Um þessu kom

Árningur virdist veðlaun : l. 81. 1936 531 l. 2

þannig til greina, þannig að þar eiga
jafnan að vera leynilegar og annars-
vegis blattbundnar, ef þess er krafist og
þess skal bjósa ein manni, sem lang-
tíðast mundi vera.] Sáttamenn skal bjósa ^{5/10}'36.

tíð af ára : sem, l. 85. 1936 22. h. márgi,
og þar vafalaust að skilja þat svo, að þá
þess að bjósa alla samtímis til þessa tíma,
og ef nauðsynleyst verður að bjósa ~~meira~~
mann eða menn meistar á þessum bjóttíma-
bóli stundum, þá skal þat einnig gert fyrir
þann blatta bjóttíma, sem eftir er.

Allir þessir ^{þessir} sáttamenn og vara sáttamenn þessu l. ganga : gildi
á þessum starfíma bjóttíma sínum út. Sátt-
menn má endurskipta. Og eftir einbatal.
12. h. márgi. er leynilegur þessu, er skipta
má til sáttastarfans, skýlt að taka hann
á sér. Underskráir eru þó:

1. Embættismenn eða eigendur, sem óbezt
væri eða ómögulegt að velja hvortvegja
starfítt samtímis. T.d. heit : flestir menn,
eða skil megi hverfa frá starfa sínum á
þessu tíma, og veðlaunir fundis sáttamanna
ann haldnis, eða öðrast má að ^{óþeflega} ₂ mibill átrou-
vissu verð : á vinnustar þessu ^{veggja} ₂ ^{lesin}

soluna sakgunda, er þessu at þá ávritun á þessu.
Einnfremur t.d. heitastalabætur, sem var hugar-
vert er, at ein hundruð við önnur störf.

1. þeir, sem veita eða stunda atvinnu eða
agæpa annari stötu, er ekki þar samrímst
ráttastarfmen áin verulega óhegðatis eða
tjónis at-liga. T.d. gjömskur, bitstjórnar o.s.frv.

3. þeir, sem veita varhættu munda
eiga verulega óhegt met at agæpa starf-
anum.

4. Sættuagi megin eða eldri.

Þins er ekki gætt, at þeir, sem gæft
hafa starfanum, losni um alavet-it tímur-
hild ^{undan skyldunni t.a-starfa áfram} og áður var, og kemur ei veita
þeir samnilega ekki til greina, þó at sam-
gjörin sé, og gildi um t.d. um veitarstjórnir

skv. 1.81.193698. - Sjálfurmetur eða bejar-
fögeti (: flekjavík lögmatur) metur ástætan
til undanfærslu skv. 1.-3. t.d. þá at fram-
er stjota má einbætt: þessu til dömsu-
væðinga, sem skv. in máli þessu til fullnætur,
einbættel. 84, 3. mæð. Því er þeir ekki um
dömsu einbætt at veita, heldur þessu og sjálf-
vættur, bejarfögeti og lögmatur þessu fram,
sem fram bændurvalds hefjv. Metur máli't

24.
er eigi viðskantat til heltingar, virt:st at: hja
þá skalt at iunn starfann af heudi, ef
honnun er þæt mögulegt. Ef matan reitar at
taka set: i sáttanefnd in lögunatva afsakana,
þá hjaðger veþing vit efti alen. hgl. 3143
ðv. 3145.

Varanetan telan set: atalmanns, er hann
má ekki skipta þæt, t.d. vegna sjúkheita, þjav.
vistar eta annara þarfalla eta þþari skýld-
heita vit málsat: hja eta þess at hann er vit-
inn vit máls o-þ. h. Einn þrennan telan
varanetan set: i sáttanefnd, ef i gveinirigun
veitar milli sáttananna, um kvæta at vit:
sem er. 3 ev. unþannal. 32. 1. may. Den var-
mann gilda at öller sömmu vealun og um atal-
mann. Seiðtaklega má geta þess, at þei eftir
man sáttananni at: it óheimilt at taka
annan mann, ^{er veþulegus varannann} til at leita sáttan met sér. Ef
allir sáttanmenn og varasáttanmenn eru þar-
fullast i eta óþel: v virt:st sei at: li, sem
þeis þá, eiga at hjaða reija menn t-þ
met þarðan þess i kvætna máls eta a matan
þarföllesu stæðun.

At en er matan telan set: i sáttanefnd
i þarsta einu, skal hann vita undir þeit: i

Sáttabók um þau, at hann skuli velja
starf. þ met samvirknemi og í hlutdrægi.
einkamátl. § 3.

Skv. einkamátl. § 7 lagður niðri gættur töl
tölsetta, segnum drægi og innigleita bók
: hvert sáttamannum. Þó innmálarátturast-
: þ löggildu sáttabókum. Sáttamann vita
: bók skýrsla um stat og stand sátt-
fundar, nöfn aðilja, lengi sött hef-
fundum, viður: ákvæðum um
frest og annast, en taka þarf ákvæð-
um um. Þar þau eftir samkomulegi
sáttamanna á milli, hver vita skuli
: bókin, ef ekki skiftast þeir á um
þau. Aðilja skulu vita nöfn sinna
bókum, og sáttamann flest einnig.
a. m. b. : bók sáttfundar. Ef lagður
ava þessu má vita viður: skv. § 11
: reitaka bók, sem þar um sem áttur bók
sáttfundar.

Sáttamann þá skert fast kaup þess
starfa sinu hefur einungis aukabætur.
Seggi um þau : § 17 einkamátl. Þar
sáttamannur í lag. þessu hvert mátt, en hann
veggur sátt um og at aukir þ lag. þessu

úr § 9.

Sáttasemjara skilyrti:

s. 56-57.

II. 1. Almenn skilyrt: til þess at vera sátt-
 matar enn talin: einbarnab. § 4. Þátt: þarf
 en og konur enn heft til starfaus, en krafist
 er, at sáttamatun hef: nátt 25 ára aldri. Þá
 skal hann vera þjáir síns ríttandi, og flet
 þar: þátt: at hann sé þjáirvátun, þ. e. hef:
 skil: verit skiftun þjáirvát: og at hann
 hef: fórnvát: þeis síns en þátt munda hann
 [virkana] missa, ef ^{og á mistan} þá hann verit undir gjöld
 þröta skiftun. En fremur skal sáttamatun
 hef: óþlekkat mannavt, og verit at skilja þá
 kröfu sem alla, sbr. einbarn b. B. 1934 § 3,
 svo er þess og krafist, at matun sé heill
 og hraustun, og bráttun skal hann vera:
 sáttamundinn. Ut: lokatun frá sáttamun-
 starf: er sá, sem gegnit fastri hárravartötu
 skil: en alveg ljóst vit hverja er átt met þess
 vntalaga, § 33 einbarnab. en talat um fast
 dómavart: og en þátt met einungis
 átt vit siglumenn, þegar fögta og lögmenn,
 og e. t. v. lögreglustjóra, þar sem hann er
 sáttatun: kaupmáttun § 33 á lúttvaga
 þessvíslega heft: vit landamerka met dóm-
 © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

menn, sem ekki verða undir neinum þingum
 stöðum taldir þar á dómavari, né sjó-verslun-
 meðdóms menn, sem eru skiptir til 4 ára; sem,
 né lötamerkjadómara; heyrjævika, sem þó eru
 skiptir af hátt. Því: st. til hagsast at skilja
 § 4 á sama hátt, og eru þeir allir þessir menn
 hefjir til rættastarfrins ~~þanda~~ bregtur þar
 ekki: þá við dómstjólf þessir, þar sem ekki
 er skylt at leita til rættarnefnda með þess
 mál, er undir dóm þessir heyrjævika hafa meira
 þess, er hafa málflutningstjólf at atal-
 strimumu ekki vera rættamenn. Um þetta er
 ekki mitalt við löggildingun, og geta þeir utan
 heyrjævikun undir þetta fallit menn, er mál-
 flutning stunda, þó löggilti sé, og í heyrjæ-
 vika vantarlega fellt rian málflutning-
 manna.

§ 10.

Rættastjólf dómstóla.

s. 62-63.

Alment skal leggja einbaniál til rættar
 fyrir rættamenn, þv. upphaf § 5 einbaniál.
 Skrátdómari sá, sem með málið þv, leitar
 þó rættar: almörqum máleum, eftir at þar
 hafa verið þingfest, enda þarf ekki at leggja
 þar mál til rættarnefnda. Mál þessir eru taldir
 í 3. mgr. 5. gr. einbaniál. og eru þessir

1. Hál um faterum barna, þ.e. hvort heldur um er að reita óskilgættin börn, þannig að málið sé rekið skv. XVIII. kafla einbarnalögl. Aðal lögmálin um skilgættin, svo að eftir I. kafla l. 57. 1921 er farið.

2. Hál milli húsbónda og hjúsa og karlmeistarara og nemanda skv. hjúsa og námsmannalögum. Nýggildandi hjúsalög eru l. 22. 1928 og gildandi námsmannalög eru l. 45. 1909 um námskeið verslunar-
mannanna : kaupstöðum og l. 27. 1936 um íbúðarvæðing. A það eru því einnig á milli þessara "barnanna lögmála" sem hafi komið til greina, en : því felið, að ágreiningur þarf að vera risinn ~~í~~ ítt af því efni, sem lögin kafa á brott : um. Þessu hefur (skakki) milli karlmeistarara og karlmeistarara hjúsa því, að hafi hafi til, má heldur t.d. ágreiningur ítt af samningi um vinnu við heimilisstörf um skv. l. 1. og l. 22. 1928. Þess af deila þannig upp ítt af námi : öðrum grein um en um er mál : l. 45. 1909 og l. 27. 1936, ^{sta} t.d. ítt af verslunar-

Lög l. 11. 1927 um
skilgættin og
gerða fyrir 1. jan.
1936.

17.
 3. Mál til kaupgreiðslu kaupafólks, vor-, haust- og vetrar-manna hjá þeim, en landbúnaðarverkum, þeimra, en vinna í eða við eitgert manna og elbi eru lögskráðir eða gjómannalögum, verkafólks við hverskonar iðju eða iðnað, daglaunamanna við hverskonar vinnu í landi, bifreiðar stjóra, sendi veina, afgreiðslumanna við verskani og annars, sem líkt er áttath um.

Svo sem af þessum ritstökðum örtum má sjá er í g. elbi um tannandi áttalningu að vöðva, heldur einungis dæmi til þess að njúna þá meginveghu, sem fara á eftir. Þessa meginveghu verður þá að leita af þessum þeim, sem talin eru. Slit ána, sem með vinnu verður sagt að einbeinni þessu dæmi, er, að um andragjald fyrir vinnu leysta af landi skal vera að vöðva E. t. v. en það og öllum dæmumum sam- eiginlegt, að sambandið sé milli vinnu- leita og vinnu veitanda miðast við megin- menn og gífurmann, þannig að vinnu veitandi getur sagt vinnuleita fyrir verkum. Eftir þá er þá þeim vinnuleitum, sem elbi standa í líku sambandi við vinnu veitanda, svo sem

þá um og öll dæmin um vinnu- mannina, sem hita vegum borgaralegra laga, svo að þeim vinnuleitum, sem vöðva sambandi þeimra við vinnu- veitanda, lýtur meginveghu þess opin- bers. Vöðva, svo alur er um and- baltis menn vika- ringu og átra- opinberu, sif- nus-menn, á júst elbi iðja- blennu, en da- grein vinnu-

Þetta er þetta
er t.d. einungis eiga
við kaup

in t.d. um helena gagnvart sjúklingi 13
elbi at njóta hlunnindanna greinarinnar.
Ma og segja at elbir vinnulatan hef-
ment styrkari þjótfelagslega atstötu en
hinn og þarf þvi situr á reitabani
vernd löggjafans at halda um innheimtu
Undirg. kalla hins vegar óvirktt starfsmenn getur skilað
kaups samskiptum at upptöku umgreiðu - grei-
inni en einungis um þessu ^{at reita} þarf elbi
þrekan at atkoma levnu einstakum hit
hannan, en þess má geta, at þessu, sem
lögskráttin eru á skip skv. sjómanna-
lögunum er alétt vegna þess, at mest
þann mál þeirra, sem þar eru vættir
þu sjóðönnun mest, skr. l. tl. hoo. gr. unka-
mátt.

Þu sem þessu segir eru þat einungis
mál til kaupgreiðslu, sem-ðönnari má
leita satta i. Ef mál vis milli vinnu-
hita og vinnuveitanda sit af öðrum
þessu þess þat þvi eftir venjulegum
reglum.

Þu þessa er elbi gefið þessu ákvarði,
at vinnulati og vinnuveitandi ein at-
ilgan málsins, heldur getur þat málta
vel samvinnt ántalaginu, at hlunnind-
en haldist, þu at þessu þessu þessu

51

14.
framseld eta bei vinnuleita tekist við beuni,
og at bei vinnuveitanda sé varnar atili i
málinu. Þessi skilvínningur er þinn eðlilegi
og er þú gjálfrægt at fylgja honum.

4. Mál, sem rjó og verslunardómurinn fer
með, og er það minnar veldi: 100. gr. einb.
mál. hver þann ein. (Þú þessi mál ma
vinstaklega geta þess, at þar. upphaf: 3. mæð.
5. gr. einb. mál. er það heit dómurinn einn.
sem sátta leitar i þeim, en ekki rjó-
verslunardómurinn i heild, og er skert i

þú er þú og galli
á, at skv. 2. og 3.
tl. 100. gr. verður
ekki með vinnu
selt fyrir fram,
því mál komi
fyrir þessum
dóm, og þá er
þú á hugarástandi
lest at leggja þess
mál, en þú veit
er um. Þessum
sátta máli, þú
ekki má hafa við
þessum vinnu og
fulltrúgjandi að
þessum bráti þú
14. tl. 3. mæð.
5. gr. veldi.
er þú eigin
veigir til
fulls.

XVI. Þolla laganna þessu til fyrirstöðu.

5. Mál, þess þess varnaratili, einum eta
þessum, er sagt at þola dóm utan varnarþings
sins samkv. 8 1/2- og 83. gr einb. mál. 3 öðrum
köfllum, þess sem menn eru sagt til at
þola dóm utan leiðis varnarþingsins, vint-
ist sátta máli dómurinn þess i mál: ekki neyja,
nema máli sé eitt þeirra, sem eru ástatar i
3. mæð. 5. gr. eru talin, og vintist vafasamt, þótt
ástata lefar verið til at gera þessa menn.

6. Mál til státtfestingar byrðuninga og
lögmanni, skv. H. d. 1-19-20 og 22. t. k. a. þetta máli.
3 - þessi áttat viðhöf bei

7. Skiftamál og vantaranninga, svo sem
minar regin i skiftarítti, skv. einb. l. 3. 1878 4338 og 75.

8. Salubætur og málalagningu, skv. 48. og 50. kjavíku

Alþingi á milli er brota á hendur
15.
gr. einbáttal. <sup>sama aðstoð, sem dreigin er inn í máli með
framlagsstefnu, ekki undan þessum sáttumefni</sup>
9. Gagnræki, þar sem sjálfstætt dómur er
brotast um gagnbröf, en ef ekki er brotast
sjálfstætt dómur þarf alls ekki að leita satta
abr. 1. th. 1. mgr. 5. gr. Á státtum t-2 þess að
dómara er falið að leita satta: þessum máli
enn og þeim, en greiddi: næsta föstud. á undan,
en þar ^{at fundum} ~~at~~ ^{at} ~~státtum~~ þarf: ~~þessi~~ ^{þessi} að teljast
meira en óljákræmlegt er, og að dómari er
ort: um atakmalinu kunnugur og stundum
því betur að vígi um sattaumleitun en satta-
meinu.

10. Viðbúnað, tálkamað og skuldbrotamað,
þar sem mána er skilgreint: 107. gr. einbá-
ttal. Um þessi máli betur löggjaf. um sér
reistakleg ant, að þeim sé brátt.

11. Máli, þar sem at-í-þan hafa skriflega
þegnið fram samit um að ganga fram hjá
sattaefnd. Gleir er áherslan köggt á þat, að
þessi samningur sé gerður áður en málið
er þingfest og verður þat að vera vitun-
kent ~~þat~~ ^{at} samit, þegnið dómara við þingfest-
ingur. Hinsvegar telja alls. laganna sam-
ningur vera unnuþingur, ef þessum skil-
þingum er fulltrúast, en þat virðist: at hafið

16. ^{16.} gægi ötrivætri bröfu laganna gjálfrum um
skriflegan samning.

17. Landamerkja- og fasteignamál. Um lands-
merkjamál er þetta ekki annað en staðfest-
ing á því sem ákveðið er: 8. qv. l. 41. 1919.
Þrátt fyrir gagnstætt fyrirfalli alts. einka-
málal. frv. er þetta þar á mót: nið vegla um
önnur fasteignamál, er þar eru áreiðar-
og vettvangsmál skv. III. kafla l. 41. 1919 og
lötamerkjamál: Reykjavík skv. l. 35. 1914.
Um hvortþessara þessara málaþlokka gíltu
áttar vegla áður. skv. 18. qv. l. 41. 1919 leit-
stu sáttamefudin sáttu: áreiðar- og vettvangs-
málum, ~~en~~ nið vint: st sáttumleitum lönnu
vegja. Til þess at ákveðið komi at gagni
ventu þá sáttat: lvaun lönnu at vegja: öllum
þeim tilfallum, sem talin eru: 16. qv. l. 41. 1919,
in þess at þat skift: máli, hvort lönnu til-
nu áttatu til at nefna með lönnu at a
döki. Vint: st þessi skilningur og samvinnu-
legu orðalagi 12. tl. 3. mgr. 5. qv. einkamálal.
Lötamerkjamál: Reykjavík þarf þar á mót:
skv. 6. qv. l. 35. 1914 alts- ekki at leggja til
sáttu. 2 ftu orðalagi 12. tl. 3. mgr. 5. qv. einka-
málal. og byggjingu greinanna at öðru
leyt: sáttu svo sem meiningu nið nið at

✓

17
kirkjuleiðsdomari leit: mi satta í þessum og
þar ein þannig elbi lengur undan-
þessum satta: l. v. E. Elbi getur það þó
verit ^{þessum} meinsigjan, at henni reglulegi
kirkjuleiðsdomari eigi at leita lei satta,
því at málið kemur alls- elbi undir
hann. Ef satta: l. v. er fram at fara,
leigir það því at vera merkjadóm-
urinn sjálfur, sem hann á at fram-
koma. Þetta sýnir hvernig at sta-
hit nýja ákvæði: á elbi áveg vit
um þessi mál, og mi því telja það
nýggj val samt, hvort einn máli. Það
breytt þessu sei ákvæði: löta merkjadóm-
anna.

13. Gjómabandsmál skv. VIII. kafla 1.
39. 1936. Eftir 90. og þessara laga er
það einnig meginreglan, at kirkjuleiðs-
domari leit: satta og er því fjórmi máli
einna máli: í samvæmi þar vit. En
það er um reddri grein kemur satta um-
leitun prests stundum: at satta-
umleitun kirkjuleiðsdomara, og sýnir
það at telja ákvæði er það mitum
fallin, þó at einn máli. gefi raunar

ástæta til að epla svo, með því að gera eigan
fyrirvara um þetta.

14. Mál um rétt manna til atvinnu-
reistar, til fjarna, vörumerkis, og máli þann,
er í l. um hlutafélög greinir, og áður
laufður seta gestaréttan með því, ef þau fara
eigi til sjö- og verslunardóms. T.d. um
mál um rétt til atvinnureistar má nefna
mál skr. q. skr. þeg. l. 52. 1925, 12. qv. l. 18. 1927,
og 22. qv. o. l. skr. 10. qv. l. 105. 1936, 10. qv. l. 21.
1926.

Höfundur þessa bunnar ástæðu um
1926. ~~Skilvæðing~~ máli skr. 2. mæg. 19. qv.
og 20. qv. l. 47. 1932, 11. qv. l. 17. 1933 og 55.
qv. l. 104. 1936. Sakur, fjásmáttur og skipti-
atvinnamenn, ^{sem um verðir} ^{í ástæðlöldum} ^{legabotum}
máli verða taldir til atvinnurekenda.] En 9/10. '36.

a.m.k. mundi þetta folk þá oft vinna vinnu
sína fyrir eigin reikning, en þeir, sem
þáttu svo virðast skr. 2. mæg. 1. qv. l. 13. 1927 vera taldir atvinnu-
rekendur. Skal þá eðli um þátt sást, hvernig
dómstólamenn þanna til að lita á þetta mál,
áskilulega virðist þá hika ástæta til að gera
manni lagara fyrir að selja t.d. mál rit af
meistarabréfi en máli út af lögninga leysfi-
sta skiptiáttvinnu. Virðist sýnast

20.
umleitun sáttamanna sé fyrir gjarnlega
þjótir gætt, og sé því ástættu laust að
högljóta hana. Ekla má, að þetta fyrir-
mali vert: einhvern notat þegar málflo-
fara mest králit fyrir báta at: gja.

16. §f gællar þyðja vera á sáttat: hraum
sáttamanna, en dómari telur sálgjanda
elki verta gefin sök á þeim, getur hann
kráfit þess, dómari leit: satta í máli.
Þeis vertur því að higgja fyrir kráfa
sálgjanda, á samt vöktstærirgi, sem geri
þat ótrútt, at sálgjandi eigi elki sök
á góllumum. Sálgjandi mundi t. d. elki eiga
sök á gælla sáttat: hraumum, ef hann væri
sá, at hann væri fram komand af óhefum
sáttamanni, sem sálgjandi heft: árangurs-
laust kráfit at viki sáti, at á ef satta-
matum leit: ofbeldi vit starf sitt o. þ. h.

§fti 1. mgr. 3. mgr. tölur. 15/8. 1832 var
sálgjanda heimilt, einnig: þessir máttum, sem
dómari átti: at leita um sáttir, at vera
málit undir sáttamæfud, sem var skyldug
at taka þat fyrir á verjulegan hátt, enda
var verjandi skyldugur at meta fyrir
sáttamæfud at vitlöstum sömu vitun-
lögum og ella. Í einharmál. er skrátt á þar. X

þessu hlutstætt, en : atls. segir, at ef
 salsgjandi bitji: sáttanefnd at bestja verj-
 anda : þessir máttum, en dómari á at leita
 satta : , á sáttanefnd, þá sé þessi at vísar
 niðr at gæra þat, og leita satta, ef
 varnarat-li gegni beattunirgæmni. En ef
 þessu gæri þat elski, þá gæti: sáttanefnd
 elski við málið átt, t.d. elski vískaunt-
 at þat eftir þrófu salsgjanda, og úti-
 vist varnarat-ila vart: þá segjum vískaunt
 löngum. Hins vegar mundi nefndin þá gæta
 beatt: upp vískaunt elski. Þrófu verjanda
 um ómáksbatur ef þessu mátti fjárir
 nefndinni en salsgjandi beorki mátti sé
 leitar máta. Eftir þessu en þat átt-
 sett, at verjandi en alls-elki skyldugur
 til at máta á sáttanefndi sáttanefndar
 : þessum máttum, og nefndinni vintist
 heldur elki vera skylt at sína máli-
 um, þá at þessi sé þat þessu mátti. Um
 þetta en þá þessu at gæta, at : þessir máttum,
 sem fjárirfráum verður elki sagt um, beatt
 hljóta mátti afbrjóðilega mest þessu fjárir
 dómi, eins og en um sem máli, en fjárir
 gjó- og verjlestrar dóm þessu og ávart-

07-20-0

X

av- og veltvangsmál, hlýttur sáttamálur að vera skyldur að leita satta og verjandi skyldur að mæta fyrir sáttamálur, að vit lögðum venjulegum afleiðingum, þó að sátt dómari eigi að leita satta, ef hin afbrýgðlega mest hert verður vit höft. Spurning er, hvort dómari sé skyldugur til að leita satta aftur í þeim málum, er sáttamálur hefur gert löglega sáttatilkönnun í, að vitstöddum bráttum eða öllum aðilgum, er hvarð sendir sáttatilkönnun beiðis dómara hefur skv. 3. mgr. 5. qv. einbarmál. Vertur vartanlega að leita svo í, að skylda beiðis dómara til sáttatilkönnunar falli ekki niður að heldur, einbarm vegna þess, að um sáttatilkönnun tilfella, sem í 3. mgr. 5. qv. eru talað, er beinlínis gert vit fyrir, að sáttatilkönnun dómara sé vanlegri til góts árangurs er tilkönnun sáttamálur.

512.

Mál, sem eigi þarf að leggja til satta.

s. 168-170

Meqinveglur er sá skv. 5. qv. einbarmál, að einbarmál skal leggja til satta. Frá þessu eru samt nokkrar undantekningar, þar sem hvarki sáttamálur né dómari þurfa að leita satta.

Þessar undantekningar eru taldir: 1. mqr. 5. gr. einbanihl. og eru þessar:

1. Mál til heimtingar bóta fyrir gæðu-
varðhald eða aflþáningu veitinga at öðlegu.
Hætt þessu ákætt: er staðfest sú regla, sem
áður var talin gilda, hvort sem mál var
höft at: ákætt: eða fyrir gjöldum og
situr hestavétt: a þrinna instanta. E.
t. v. mátt: þó um það deila, hvort slappa
mált: sáttalibraum, og er þeri gott at fá
in þessu skort á ötrivætan hátt. Um
þessi mál gilda annars vegar l. 18. 1893.

2. Sagnsökin, ef ekki er kyfist gjálftats
dóms um sagnbröfu. ^{Þetta er} ~~þetta er~~ ^{þetta er} ~~þetta er~~ ^{þetta er} ~~þetta er~~
heppilegg regla ~~at veita~~, þeri at þeir er um
skuldargjafstærbröfu at veita, sem eru
mjög svipstar þeri, sem þat sé borit fram
i máli, at brafa sé þegar greidd, og
sigrast áttatubest at tóvelda fram-
gang máls með þeri at heimta reistaka
sátta umleitum um slíka bröfu.

3. Mál, sem höfta má með opinberri stöfu
er þannig. má at fara skv. 1. mqr. 95. gr.
einbanihl. ef ókunnast er, hvar bærta
skuli, eða birta skal á ákættum mörnum.

sv. um slík mál, ^{er þann} XIX. kafla einbannaála.

4. Mál, höfðast á hendur erlendis búsettum manni, sem ekki hefur, sakjanda vitanlega, sambotsmann bei á landi, er heimild hefi til að gera sátt fyrir liand verjanda. [Um þetta tilfelli eris og þat masta á undan gildir at ekki er met at banna sáttumleitun ^{fyrir sáttumleitun} við. Matum búsettur erlendis verður ekki sáttum bei nema slv. sérstöku vammur þings reglunum er þar heimila ekki at draga mann fyrir sáttumleitun utan sáttumundennis þess, er hann á heima i, er sáttumleitun framkvæmd af sáttastofnun erlendis getur ekki haft neina réttan þarf þeirri at þessu leið: bei á landi]. Ef um er at ræta ^{slíkan} sambotsmann, sem i greininni segir ^{þann} þessu ^{þann} um státt hins reglulega atilga, þannig at sáttumleitun virðist eiga at fara fram i sáttumundenni sambotsmannsins, af máli þessu undir sáttumleitun, ella fyrir heitadómara þar sem máli er rekið. Sá, sem heldur þvi fram, at sáttumleitun hefi bei heimildarlausu verit láttu nítan falla, verður at samna, at til sí sambotsmatar slíkan, sem i og, segir og at sakjanda

hef: verið þæt vitanlegt staðfest að vera
 þæt vitanlegt sem gótt um og skynsamur
 mauni. - Þessi heimild nær einungis
 til, ef um erlendis búsettan maun er
 að ræða, en ekki þó að um innlandsska
 búsettan maun sé að tala, ^{og þó} heim-
 ilt sé að stefna fyrir lands hönd
 umboðsmauni, sem ekki hefur heim-
 ild til að gera sakk um málið, svo
 sem oft mundi t.d. vera skv. 12-gr.
 l. 48-1919. Í slíkum tilfalli mundi sattu-
 tilraun þó vitanlega þýðingarlau, en
 ein beinmaur heimildar: lögun
 maun ekki heimilt að láta hana undan-
 fallast.

Þessi sakk er undanþegit sattu-
 tilraun er vitanlega þæt: sattuafred
 og varnaratila íslýkt að sína þara
 sakgjanda um að málið verði: klárit til
 meðferðar af sattuafred.

§ 19.

Sattuafredin, framkvæmdavald og dómstólar.

2. Miðig oft hefur aðili þæt ekki á
 valdi sínu að lag þara gjallfur þó galla.
 sem sattuafredin þeru vera á rati: þara

s. 108-110

erit vafasamt, hvata eigvinsvags efnum ma
 skjota þannig til heilatsdómanna skv. 920,
 h. megr., þvi at þau tilfelli, sem megr. telur
 sijnast einum til helga grundvallarþinginn
 þvinn ríttarfaragildi sáttat. h. raunarinnar.
 En megr. sijnast helga þat þvinn augum, at
 þessari at þat vert: þvi atvins heitt, at
 skai get: verit um at vata at þvinn
 ríttarfaragildi árangurs lausvar sáttat. h.
 raunar undir dómstólum, h. d. veqna þess
 at sáttat nefnd hef: gfr. leitt verit at leita
 um sáttat: málinu, at verit at þvinn þat
 skilgjortum veri fullnaqt, at verit at
 at gfa nauðsynlega áritun á sáttat þvinn
 at áttarvit in sáttat bókuu of þvinn
 sijnast raunast h. lathannin, at of svo
 þvinn vit, at skert sáttat þvi til þvinn-
 at ötu, at um ríttarfaragildi sáttat þvinn-
 i. heild og þvinn met eintrök afvitt: þvinn þvinn
 i. umar, vert: dómstólum
 sambandi vit venjulega mála höfðu rit
 af gálfru sáttat + sakar efnum, þvinn skil-
 ingu sijnast þat: i. þvinn raunast vit
 atvinn upphafs h. megr. h. d. qv. eintrök,
 En þitt þvinn skai sáttat þvinn þvinn at
 skv. vinn þvinn þvinn þvinn þvinn þvinn þvinn

Same máli mundi þvinn
 og gagna, ef þvinn
 ríttarfaragildi sáttat
 skai sáttat, h. d. veqna
 þvinn þvinn þvinn þvinn
 þvinn þvinn, at sáttat
 met um veri ólafur, en
 þvinn verit at: at vinn,
 og sáttat met um vinn þvinn
 skai leita þvinn, at
 þvinn leita at: um sáttat,
 heildu skvitt: áq. þvinn
 til dómanna, en þvinn
 sáttat þvinn um þvinn
 eintrök at vinn, sem
 gildi sáttat. h. raunar
 þvinn at vinn h.
 vert: met þvinn
 sáttat þvinn
 þvinn undir dóm-
 stólum

X

28
ava, þegar átriti er skotið til hans með
þessum réttalega hætti, fulluetaðri skurður,
er í þess vitið: [óljá þessum] þess, at þess:
hlitsethur dómari og átriti réttur verður: bundin
vit þá nítanstötu, sem þar ^{er} þess komist at.

At þess er átriti, at vísuetaðri völd dóm-
stólanna, þess: þess dómari og þess réttur veri
skotið um of, ef þess veri þess at
þá fulluetaðri skurður þess dómari um ein-
stötu átriti, sem réttur þess gildi á rangurs-
þessan réttatil rannan er undir þess,

þess skotið er þess til þess stötu, at
málið: þess þess undir dómstólanna,
er þess er átriti átriti 1. megi. 20. q. einka-
málið. þess. einka 108. q., at átriti: dómari
þess réttur þess gildi á rangursþessan réttat-
til rannan verður: skotið til átriti réttur.

Þess sama þess og þess um átriti
vit of gildi réttur, sem á þess þess.

17. q. einka málið þess þess um með
þessum hætti: þess verður þess þess
þess á þess stötu, og ef þess: um
þess, at þess þess verður: þess, þess
at vera óþess at þess átriti þess.

2. megi. 20. q. þess átriti þess ^{þess} þess

X

Til greina, ef sáttu nefnd t.d. met neitun
um eftirvit sáttar heitast vit at komu
i veg fyrir, at statfestingar mál verti
hiðfast. Slíka sýgjum mendi þá megar
þessa mendi heitast dómara eftir vegnum
1. megr. 20. gr.

Ef driti i skr. framansögðu at þessa
mendi heitast dómara skal það gert innan
7 daga frá því, at atvika það gertist, sem þort
er. Í 1. megr. 20. gr. er talað um, at málið
skuli borið mendi viðkomandi heitast dómara
og er þar met^{vanlæga} átt vit þess heitast dómara.
sem lögsögu á glfir því sáttuendanni, þar
sem ~~þessi sáttu~~ sáttu er leitast, at
skili þess, sem mál vit af sakvafurinn
þess at verða rekitt fyrir, og um þá
situr þess, sem hefur lögsögu á vama-
þingi gagnat-la þess, sem málinu skiptu
til heitast dómara.

Sáttuendann skulu leita at-lyja þá eftirvit
of því, sem þess þess at hefa bólast
um málið, at skriflega sýgjum um at-
gertu i því, at samt at hefur sendum um
það, ef þess vilja þess framant til þess
at-ly andstæting sínum, at þess skjoti-

X

377.

Dómarskipun landsins.

2125-126.

II. A. 1. Mat dómstórf í héraði: einb.

máttum fara alment eyskumenn, hver í sínu eysla, í heilgjavík lögmatur, en: öðrum kaupstötum þegar lögmatur, skr. 1. mgr. 2 q. av. einbamb. Því er mitalt vit það at hver sí eysla, sem hefur veitabann eyskumanns yfir sér, og skiftir þá daki máli þó at hann jafnframt sé þegar lögmatur: í kaupstat, en lögsagnarvundarni út af fyrri sig. (En skiftirgu landsins: lögsagnarvundarni skiftir þá heilsvægan daki máli, þó at eyslafeleginn sé skift: tvö at því er stjórna veitarmála svættir, svo sem er t.d. um Gullbringu- og Hjósvægisla, Þorvaldarsýsla, Þingeyjarsýsla offh. Landit skift: þannig: 16 eysla, sem eru hver lögsagnarvundarni út af fyrri sig. Þessar eysla eru: Gullbringu- og Hjósvægis-, Myra- og Þorvaldarsýsla, Smáfelds- og Svappadals, Dala-, Þórðartranda-, Þorvaldarsýsla, Stranda, Skirvatar-, Skagafjardar-, Eggjafjardar- Þingeyjar-, Norður-Múla-, Sutan-Múla, Skaltafells-, Þorvaldarsýsla- og Árnes-sýsla.

73/10. 31

Kaupstaðir eru þar á mót: 8 og er þven
 um sig reistatlet högsagan undan. þar eru:
 Reykjavík, Þsaljörður, Sjalafjörður, Akur-
 eyri, Sættisfjörður, Norðfjörður, Vest-
 mannaeyjar og Glafnarfjörður. Þegar-
 föst: um í Þsalfirði er jafnframt sjálfstær
 : Þsaljartarsýsla, sama er um þegar föstam
 á Akureyri og Eggjaljartarsýsla, þegar-
 föstam í Sættisfirði og Norður-Miða-
 sýsla og þegar föstam : Glafnarfirði
 og Sullbrunnagöngu- og Sjóðarsýsla. En þá
 at sami maten gegni þannig ^{ámennum} dómum-
 störfum : kaupstað og sýsla, er þvert
 þynir sig eyni at situr reistatlet hög-
 sagan undan.

2. Þrum til 1. janúar 1970 voru dómstig
 : íslenskan málium 3, þ.e. þetta yfir heitst-
 dómum um landsyfir dómum, sem átti
 set: í Reykjavík, en at set: dómstólum um
 heit: ríttum Danz ^{verður} - kaupmannahöfn. Með
 heit: ríttum. 11. 1919 verða dómstigum einungis
 tvö, þannig at : stað landsyfir dómis og heit-
 ríttum : kaupmannahöfn þannu um heit: ríttum
 Solands, sem heit: heitum stað : Reykjavík.
 Högildandi á heit: um skipum og að setum stað

Hestarettan eru : l. 11h. 1935. Sker. l. mgr.
 1h-gr. hefst það, at rætturinn skal haldinn
 : Reykjavík. Myrkoflega voru hestarettadóm-
 ar 5. apr. 4-gr. l. 11h. 1919, en met l. 37.
 1914 31 var þeim þekkt : 3. l. 11h. 1935
 34 ákvæða þar á meti : at hestarett skipi
 5 dómara, en : 357 segir, at dómara
 skuli þá atvins vera 3 þangað til þá er
 veitt : fjárl. til fjölgunar dómurum. er
 samræmi við þetta :
 : fjárl. 134. 1935 þar árið 1936 322, I.
 heimild þar ríkisstjórnina til at verja
 þá ein ríkissj. til launa greiðsla tveggja
 dómara : hestaretti : ef dómurum verður
 fjölgat á árinu 1936. Sama heimild er
 og : fjárl. 98. 1936 þar árið 1937 322, I.
 ef dómurum verður fjölgat á árinu 1937.
 Fjölgan dómenda mun ef til þess verða
 ákvæði met konunglegri tilskipun, þar
 at : l. 11h. 1935 35, ^{l. mgr.} segir, at eigi megi dóm-
 setja met færri dómendum. en 3, og at
 met konunglegri tilskipun skuli kvætt á
 um, hvernar dóm skuli setja, met 5 dóm-
 endum. - Einn hestarettadómara er
 forseti dómurinn og er hann sker. 34 þos-
 um ef dómurum er fjölfum til abbi

skemri tíma en eins árs : sem. v: t hata-
vitt en skv. 99 seistakam ritari skipatur.

B. Seistakam dómstólan enu þessu:

1. 3 kaupþingum, þar sem seistakam lög-
reglustjóri er skipatur lögunum samkvæmt, þar
hefur með mál þar, en 1.-3. t. l. 3. mgr. 5. gr.
einbamb. segr. , 2. mgr. 29. gr. einbamb. Ni er
heimild þessu skilum lögreglustjóra : 4 kaup-
þingum, þ. e. Akranesi skv. l. 12. 1929, Bolung-
svík skv. l. 14. 1934, Sleifavík skv. l. 16. 1934 og
Dlafstírt : skv. l. 40. 1935. þar mál, sem skv.
þessu hefur undir lögreglustjóra kaupþingum
en 1. barns fátæknismál, 2. Mál milli hús-
bænda og hjúna og leiriverktara og nemandu
skv. hjúna og námsmannu. 3. Mál til kaup-
þingum júnískan starfsmanna, svo sem
náman er rekst : 5 10, 3 t. heit : skrifuðu köfl-
num at þannu. Lögreglustjórnunum er
valakent þessu dómvald : þessum málum
til at endvalda og flýta rekstri þessu, ^{enda} þar
þessu er rétt þessu, at sakendur þessu
þessu: áveg seistaklega atstöðu dómara
vit.

3. Lúðanverkejanum þessu markjadómur,
en hann skipar þessu regluþessu þessu dómari ávallt

A meðdómendum, sem eftir verða á þessari stíla
 kafa með sínum lívorum af þessum 4, er dómari
 úpphaflega nefni til, skr. 9. qv. l. 41. 1919.
 í áreitna- og veltvagnmálin, þannig
 dómur skiptur á sama hátt, skr. 16. qv.
 l. 41. 1919. Þótt merkjanail: Reykjavík
 dómur [hástakast] merkjadómur skiptur
 3 mánnum, þann sérstaklega er komi
 af stjórnmáti, hafa rítti: og hagnatjón
 : þann, skr. 5. qv. l. 35. 1914.

Þjó- og verslunardómur er skiptur
 heit dómara og þessum meðdómum
 um, sem dómari, ^{af vinnu- og verslunarfyrir} þannig er stöð
 manna, sem dómarmála ríttanna hefur til
 þess nefnt, at þessum tilhöfum við-
 þannandi þjó- og verslunardómur,
 af stöki hefur verið ákveðin þjó- og verslun-
 unandómur þing há nefni heit dómari
 meðdómur: þessum máli, 101. qv.

+

air þann.
 þessum þessum málin er heit ríttur heit dómari
 þess þessum dómur skr. 19. qv. l. 46. 1915
 þessum vera, ^{þessum} þessum dómur, svo at þann
 þessum þessum heit dómur.

1. a. [þessum frá bókinni]
 b. Synodal ríttur. Þann skiptu 5 dómur,
 endur, þessum: heit ríttur sem þessum, 1

jarðskurtarveld, vitanlega að vitlagðri ábyrgð
 sem fram verður komit eftir þeim reglum,
 sem um ríðhannaábyrgð gilda. Sérstaklega
 dómara má þó þessi ástíms skýja skv. þess
 ábrátt: að hinum reglulegi dómari hafi þó
 undan að sínu máli verður þess að
 meðferð þess veri honum óvæðin. Skýja
 dómara ~~er~~ þessi (ábyrgð) ólögleg, ef
 þessu skilyrði er ekki fullnægt, og á
 ástími réttur að fylgjast með þess, að þátt
 sé þessur hendi, og mun ómerkja dóm
 og alla máls meðferð þessur hinum sérstaka
 dómara, ef þessi hefur ekki verið full-
 nægt. Þ skilyrðinu felst næmest annað en
 þátt, að samþykki hins reglulega dómara á
 þess að málið sé af honum tekið, þarf að
 vera þessur hendi. Þessur verður þessur hendi
 að upptökin að þess, að hann hafi af meðferð
 málsins, séu þessur hendi. - Skýja
 sérstaklega dómara má þessur og þessur skýja
 þess að þessur með eitt einstakt máli, en
 þátt virðist einnig heimilt að skýja þessur
 þessur að þessur með flokk mála sömu tegund-
 ar, enda verður þessi samþykki hins regl-
 lega dómara, að a stundum e.t.v. fleiri en einu

dómara, at vera svo viðtekið.

Skilmild þessi til at skipta sérstaklega dómara
sinnar eiga at koma: staðinn þess heimilna,
sem áður var talin vera þess heimilna skv.

skr. 31. gr. stj. 1. 11. 1935

15. gr. stj. 1920, til at skipta svokallaða

dómnefndin (Commissaria), og mun þessi vera
öheimilt at ^{skipta þess} [gæra þess] hefi eftir. Þá þess til
stærðtan einhvern benda á, at: atlys. er sér-
staklega tekið fram, at þess hljóti: at vera
undantekning at almennu dómarmann-
kerfinu frá dómarastörfum af þess ástæðum,

sem: greininni segir, og ekki nema hann
sjálfur ekki þess. En til skiptanna dóm-
nefnda ligger yfirleitt sömu ástæðum, sem: gr.
enn til þess, en þess þess diki: heimilt at
skipta ein samþykkið, ^{hlutgreininni} dómara. Sv. mundi
þessi verða leiðingunna, of þess gamla heim-
ild hlutist og þess þess ekki staðit.

X

Dómarahöfnum þess sérstaklega dómara verður
vitanklega staðit til bestarinnar eftir al-
mennum reglum.

§ 23.

Réttarhöld:

1. 130-132

I. þess kaupstjórnum stað, helda þess þess
þess stað, sem ákveðið verður, ^{skr. 28. gr. einbend.}

til met þess
allra. Enna, sem ekki
er sérstaklega
þess staðit og
1. gr. 1. 20. 1925.

38.

Löst af dómaraen daki en keldit frans. ^{lundi}
 þá ákveittum tekur. En þar sem : sömu
 setningunni en keldit um ákveittum dóm-
 málaráttanna, at vísu um annat ákveitt,
 og þat afirleitt en reglu, at dómumála-
 rátt: þar þótt dómþing skuli hót, á-
 regluna um maunab þingstat: og h. regu.
 12. ap. l. 11. 1935 um bestavétt, þá mun þat
 semilega vera dómumála ráttanna, sem þetta
 ákveittan. Þessi þingþing skul halda ein-
 sinni : vikur eta oftar, eftir ákveittan
 dómumálaráttanna. Dómumálaráttanna en
 þannig heimilat at fjniskipa at þing-
 þing : einhverjum bestavétt skuli reglulega
 verða hót oftar en einu sinni : vikur, og
 má telja rétt, at svo, munu a. m. l. verða gefit
 : Reykjavík. ^{Regluleg þingþing mega daki vera ákveitt in gjaldna}
 þá a ráttanna eining, eftir
 sömu heimilat, sem var um statur ákveittan-
 na, at mala fjnir um bestavétt dag og
 blukkunum, þessi reglulega þingþing
 skuli hót. ^{þvert} ~~Þetta~~ ákveitt þingþing þetta
 ritan, of mátt en daki fjnir handi, og svo
 þar met keldan þingþingunum. Þá er og dóm-
 ara heimilat at falla ritan þingþing, in
 tillits til þess bestavétt, mátt en fjnir handi

+